

Κυστίτιδα που συνδέεται με την σεξουαλική επαφή

Ε. Νούλας, Μ. Βασιλείου, Κ. Σταματίου

Ουρολογικό Τμήμα, Γενικό Νοσοκομείο Πειραιά «Τζάνειο»

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Εισαγωγή: Οι μη επιλεγμένες ουρολοιμώξεις (κυστίτιδα, πυελονεφρίτιδα) είναι πολύ συνηθισμένες στα άτομα του γυναικείου φύλου. Ο κυριότερος λόγος για την αυξημένη επίπτωση των λοιμώξεων αυτού του τύπου στις γυναίκες είναι η ανατομία της γυναικείας ουρήθρας, καθώς και η έκθεση σε παράγοντες κινδύνου για την ανάπτυξη ουρολοιμώξης όπως οι ορμονικές μεταβολές που επηρεάζουν το ΡΗ της περιναϊκής χώρας, οι μολύνσεις του κόλπου, η μειωμένη συχνότητα ουρήσεων, η εμμηνορροία και η σεξουαλική επαφή. Η τελευταία παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον δεδομένου ότι σχετίζεται με την εμφάνιση υποτροπιαζουσών κυστίτιδων.

Σκοπός της μελέτης είναι να παρουσιάσει τα μέχρι τώρα γνωστά για την κυστίτιδα που συνδέεται με την σεξουαλική επαφή ώστε να συμβάλει στην επικαιροποίηση της γνώσης των σχετιζόμενων επαγγελματιών υγείας γύρω από την πρόληψη, την διάγνωση και τη θεραπεία της.

Υλικό και μέθοδος: Εντοπίσαμε μελέτες που δημοσιεύθηκαν από το 2000 και έπειτα μέσω της αναζήτησης στη βάση δεδομένων MEDLINE, της Εθνικής Ιατρικής Βιβλιοθήκης και του ΙΑΤΡΟΤΕΚ με αρχικούς όρους αναζήτησης: μη επιλεγμένες ουρολοιμώξεις, κυστίτιδα σχετιζόμενη με την σεξουαλική επαφή, σε συνδυασμό με τους όρους: επιδημιολογία, παράγοντας κινδύνου, θεραπεία. Οι αναφορές στα επιλεγμένα άρθρα ελέγχθηκαν για την περίπτωση δημοσιεύσεων που δεν περιλαμβάνονται στην αναζήτηση Medline/Pubmed.

Αποτελέσματα. Αν και η σεξουαλική επαφή έχει καθιερωθεί ως ένας σημαντικός παράγοντας κινδύνου για μη επιλεγμένες λοιμώξεις του ουροποιητικού συστήματος στις γυναίκες, η σχετιζόμενη με αυτή κυστίτιδα δεν είναι ιδιαίτερα μελετημένη. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τόσο την έλλειψη κατευθυντήριων γραμμών για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της από τις σχετιζόμενες επιστημονικές εταιρίες γεγονός που συμβάλλει στην διατήρηση του επιπολασμού της σε υψηλά επίπεδα.

Συμπεράσματα. Η κυστίτιδα που συνδέεται με την σεξουαλική επαφή είναι ένα λίγο γνωστό αλλά σημαντικό πρόβλημα υγείας και για το λόγο αυτό η ενημέρωση των εμπλεκόμενων φορέων καθώς και των ασθενών μπορεί να συμβάλει κατά το δυνατό στην μείωση του επιπολασμού της.

Λέξεις κλειδιά: μη επιλεγμένες ουρολοιμώξεις, κυστίτιδα σχετιζόμενη με την σεξουαλική επαφή, επιδημιολογία, παράγοντας κινδύνου, θεραπεία.

Παραπομπή:

Ε. Νούλας, Μ. Βασιλείου, Κ. Σταματίου. Κυστίτιδα που συνδέεται με την σεξουαλική επαφή. *Επιστημονικά Χρονικά* 2013;18(4): 220-224

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι μη επιλεγμένες ουρολοιμώξεις (κυστίτιδα, πυελονεφρίτιδα) είναι πολύ συνηθισμένες στα άτομα του γυναικείου φύλου. Ο κυριότερος λόγος για την

αυξημένη επίπτωση των λοιμώξεων αυτού του τύπου στις γυναίκες είναι η ανατομία της γυναικείας ουρήθρας, καθώς και η έκθεση σε παράγοντες κινδύνου για την ανάπτυξη ουρολοιμώξης όπως οι ορμονικές μεταβολές που επηρεάζουν το

pH της περινεϊκής χώρας, οι μολύνσεις του κόλπου, η μειωμένη συχνότητα ουρήσεων, η εμμηνορροσία και η σεξουαλική επαφή [1]. Η τελευταία παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον δεδομένου ότι σχετίζεται με την εμφάνιση υποτροπιαζουσών ουρολοιμώξεων που είναι ως επί το πλείστον οξείες κυστίτιδες και περιγράφονται συχνά με τον όρο «κυστίτιδες του μήνα του μέλιτος» [2]. Το ακριβές ποσοστό των υποτροπιαζουσών κυστίτιδων που σχετίζονται με την σεξουαλική επαφή καθώς και η επιβάρυνση των ασθενών είναι πρακτικά άγνωστα. Αντιστοίχως, η ενημέρωση του κοινού γύρω από την κατάσταση αυτή φαίνεται πως είναι περιορισμένη [3].

Σκοπός της μελέτης είναι να παρουσιάσει τα μέχρι τώρα γνωστά για την κυστίτιδα που συνδέεται με την σεξουαλική επαφή ώστε να συμβάλει στην επικαιροποίηση της γνώσης των σχετιζόμενων επαγγελματιών υγείας γύρω από την πρόληψη, την διάγνωση και τη θεραπεία της.

ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ

Εντοπίσαμε μελέτες που δημοσιεύθηκαν από το 2000 και έπειτα μέσω της αναζήτησης στη βάση δεδομένων MEDLINE, της Εθνικής Ιατρικής Βιβλιοθήκης και του ΙΑΤΡΟΤΕΚ με αρχικούς όρους αναζήτησης: μη επιλεγμένες ουρολοιμώξεις, κυστίτιδα σχετιζόμενη με την σεξουαλική επαφή, σε συνδυασμό με τους όρους: επιδημιολογία, παράγοντας κινδύνου, θεραπεία. Οι αναφορές στα επιλεγμένα άρθρα ελέγχθηκαν για την περίπτωση δημοσιεύσεων που δεν περιλαμβάνονται στην αναζήτηση Medline/Pubmed.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η συχνότητα της κυστίτιδας που συνδέεται με την σεξουαλική επαφή κυμαίνεται μεταξύ 4 και 8% του συνόλου των λοιμώξεων του κατώτερου ουροποιητικού στις γυναίκες [4, 5]. Ωστόσο, οι ασθενείς που υποφέρουν από κυστίτιδες σχετιζόμενες με την σεξουαλική επαφή παρουσιάζουν μεγαλύτερη τάση να υποτροπιάζουν σε σύγκριση με εκείνες των οποίων το αίτιο είναι διαφορετικό [5]. Μάλιστα δεν έχει παρατηρηθεί η χαρακτηριστική εποχική διακύμανση στις επαναλοιμώξεις που χαρακτηρίζει τις απλές περιπτώσεις υποτροπιάζουσας κυστίτιδας σε εκείνη που συνδέεται με την σεξουαλική επαφή [6]. Επιπλέον, η σεξουαλική συμπεριφορά σχετίζεται με την εμφάνιση της πάθησης καθώς η συχνότητα της σεξουαλικής επαφής, η χρήση προφυλακτικού αλλά και η ηλικία έναρξης της σεξουαλικής ζωής συμβάλλουν τόσο στην εμφάνιση όσο και στη συχνότητα και σοβαρότητα των υποτροπών της κυστίτιδας [6]. Για τους παραπάνω λόγους η συσχέτιση ανάμεσα στη σεξουαλική επαφή και ορισμένες από τις επαναλαμβανόμενες κυστίτιδες θεωρείται μάλλον ισχυρή γεγονός που οδήγησε ορισμένους ερευνητές στην καθιέρωση των όρων “sex induced cystitis” και “honeymoon cystitis” [2]. Από την άλλη πλευρά, η απουσία ενός σταθερού σεξουαλικού συντρόφου δεν προσθέτει περαιτέρω κίνδυνο γεγονός που συνδέει την κατάσταση με ενδογενή χαρακτηριστικά της πάσχουσας παρά του σεξουαλικού συντρόφου [4]. Όπως και στις απλές κυστίτιδες, το *Escherichia coli* είναι μακράν το συνηθέστερο παθογόνο. Έχει αποδειχθεί ότι οι λοιμώξεις από *Escherichia coli* αντιπροσωπεύουν το 95% της πρωτογενούς κυστίτιδας που συνδέεται με την σεξουαλική επαφή και το 84% των υποτροπών της [4]. Η θεραπεία των μεμονωμένων επεισοδίων της κυστίτιδας που συνδέεται με την σεξουαλική επαφή δεν διαφοροποιείται από εκείνη των απλών

κυστίτιδων. Η αντιμικροβιακή θεραπεία καθορίζεται με βάση το αντιβιογράμμα και βασίζεται κυρίως στα β λακταμικά αντιβιοτικά και τις φθοριοκινολόνες. Τα σχήματα είναι βραχεία (3-7 ημέρες), ωστόσο η αντιμετώπιση των λοιμώξεων που επιμένουν απαιτεί μεγαλύτερης διάρκειας θεραπεία (15 ημερών). Ο κύριος προβληματισμός αφορά την εξάλειψη των υποτροπών. Έχουν προταθεί διάφορες λύσεις όπως η συστηματική χημειοπροφύλαξη με αντιβιοτικά, η χρήση λιπαντικών ουσιών κατά την διάρκεια της επαφής, η ούρηση πριν την επαφή, η σποραδική χημειοπροφύλαξη (λήψη μιας δόσης αντιβίωσης) μετά την επαφή και η συστηματική λήψη προφυλακτικού. Καμία από τις παραπάνω προτεινόμενες λύσεις δεν έχει καθιερωθεί [4].

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Αν και η σεξουαλική επαφή έχει καθιερωθεί ως ένας σημαντικός παράγοντας κινδύνου για μη επιπλεγμένες λοιμώξεις του ουροποιητικού συστήματος στις γυναίκες, η σχετιζόμενη με αυτή υποτροπιάζουσα κυστίτιδα δεν είναι ιδιαίτερα μελετημένη. Από τις λίγες υπάρχουσες μελέτες φαίνεται πως σχεδόν το 60% των επαναλαμβανόμενων περιπτώσεων κυστίτιδας σε γυναίκες αναπαραγωγικής ηλικίας σχετίζεται με την σεξουαλική επαφή και υπάγεται στην κατηγορία της sex induced cystitis [4]. Αυτό σημαίνει ότι ένα σημαντικό κομμάτι από την οικονομική επιβάρυνση που οφείλεται στην θεραπεία των ουρολοιμώξεων σχετίζεται με αυτήν την οντότητα [7]. Το γεγονός ότι η κυστίτιδα που σχετίζεται με την σεξουαλική επαφή αφορά κυρίως

γυναίκες από τη χαμηλή και μέση κοινωνικο-οικονομική ομάδα προσθέτει επιπλέον επιβάρυνση [4]. Είναι χαρακτηριστικό ότι η κατάσταση αυτή είναι πιο συχνή στις ηλικίες μεταξύ 23 έως 27 ετών ενώ, σύμφωνα με υπάρχουσες πληροφορίες κάθε επεισόδιο αυτού του τύπου κυστίτιδας συνδέεται με τρεις έως έξι ημέρες συμπτωμάτων και μία έως τρεις ημέρες περιορισμένης δραστηριότητας. Με δεδομένο το υψηλό ποσοστό υποτροπών και καθώς η κυρίως πληττόμενη ηλικιακή ομάδα είναι η πλέον παραγωγική, γίνεται κατανοητό ότι το οικονομικό κόστος λόγω της απουσίας από την εργασία είναι επίσης σημαντικό [8].

Όπως προαναφέρθηκε η σχετιζόμενη με την σεξουαλική επαφή κυστίτιδα δεν είναι ιδιαίτερα μελετημένη. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τόσο την έλλειψη κατευθυντήριων γραμμών για την πρόληψη και την αντιμετώπισή της από τις σχετιζόμενες επιστημονικές εταιρίες γεγονός που ενδεχομένως να συμβάλλει στην διατήρηση του επιπολασμού της σε υψηλά επίπεδα με την συνεπακόλουθη επιβάρυνση για τα οικονομικά της υγείας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η κυστίτιδα που συνδέεται με την σεξουαλική επαφή είναι ένα λίγο γνωστό, αλλά σημαντικό πρόβλημα υγείας και για το λόγο αυτό η ενημέρωση των εμπλεκόμενων φορέων καθώς και των ασθενών μπορεί να συμβάλλει κατά το δυνατό στην μείωση του επιπολασμού της.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Nicolle LE, Ronald AR. Recurrent urinary tract infection in adult women: diagnosis and treatment. *Infect Dis Clin North Am.* 1987;1(4):793-806.
2. [No authors listed]. "Honeymoon cystitis". *N Engl J Med.* 1978;298(18):1035.
3. Nicolle LE. Uncomplicated urinary tract infection in adults including uncomplicated pyelonephritis. *Urol Clin North Am.* 2008;35(1):1-12.
4. Stamatiou C, Bovis C, Panagopoulos P, Petrakos G, Economou A, Lycoudt A. Sex-induced cystitis--patient burden and other epidemiological features. *Clin Exp Obstet Gynecol.* 2005;32(3):180-2.
5. Kanematsu M, Hayashi H, Nagai T, Katoh H, Yamada S, Yamamoto n et al. Clinical studies on acute uncomplicated cystitis in women. *Hinyokika Kyo.* 1991;37(9):945-51.
6. Olsen AM. The goose, the gander, and honeymoon cystitis. *JAMA.* 1986;256(21):2963.
7. Skrbo A, Selava A, Zunić L. Pharmacoeconomic evaluation of use of ciprofloxacin and norfloxacin with cost-benefit analysis. *Med Arh.* 2003;57(5-6):285-9.
8. Wert SM. A disease management case study in infectious disease. *Clin Ther.* 1996;18(6):1366-73

Cystitis associated with sexual intercourse

E. Noulas, M. Vassiliou, C. Stamatiou

Department of Urology, General Hospital of Piraeus "Tzaneio", Greece

ABSTRACT

Introduction: uncomplicated UTI (cystitis, pyelonephritis) is very common in female individuals. The main reason for the increasing incidence of infections of this type in women is the anatomy of the female urethra, and the exposure to several risk factors such as hormonal changes affecting the pH of the perineal region, infections of the vagina, the decreased frequency of urination, menstruation and sexual intercourse. The latter is of particular interest as it relates to the appearance of recurrent cystitis. This study aims to present the current information regarding cystitis associated with sexual intercourse in order to update the knowledge on the prevention, diagnosis and treatment on behalf of related health professionals.

Material and Methods: We identified studies published from 2000 onwards through database search in MEDLINE, the National Library of Medicine and IATROTEK with initial search terms: uncomplicated urinary tract infections, cystitis associated with sexual intercourse, along with terms: epidemiology, risk factor treatment. References in the selected articles were checked for appropriate publications not included in the initial search in Medline / Pubmed.

Results: Although sexual contact has been established as an important risk factor for uncomplicated urinary tract infections in women, information on sex induced cystitis is scarce. This results in a lack of specific guidelines for the prevention and treatment from the involved scientific societies, a fact that contributes to the maintenance of its prevalence in relatively high levels.

Conclusions: Cystitis associated with sexual intercourse is a relatively unknown but important health problem and for this reason bringing up to date healthcare professionals and patients may contribute -as much as possible- to the reduction of its prevalence.

Keywords: uncomplicated urinary infections, cystitis, sexual intercourse

Citation:

E. Noulas, M. Vassiliou, C. Stamatiou. Cystitis associated with sexual intercourse. Scientific Chronicles 2013;18(4): 220-224